

Fóris Ágota

A magyar terminológiastratégia megvalósításának perspektívái¹

1. Bevezetés

A magyar terminológiastratégia kialakítására vonatkozó általános ajánlások között szerepelt a magyar nemzeti terminológiai adatbázis megtervezése és megépítése (Fóris–Bölcskei 2019b). Az előkészítési, tervezési munka azóta is folyt tovább, több kutatócsoport és műhely foglalkozott egyrészt a magyar terminológiastratégia általános kérdéseivel, másrészt egyes tárgykörök (domének) feladataival, harmadrészt a magyar nemzeti terminológiai adatbázis előkészítésével és tervezésével. Az előzményeket ismertetem röviden.

A KRE Terminológiai és Kommunikációs Kutatócsoportja (TERMIK) többek között a magyar terminológiastratégia általános kérdéseivel, előkészítésével, megalapozásával foglalkozott. 2018-ban indítványozta egy, a nemzetközi útmutatások alapján összehangolt, magyar nemzeti terminológiastratégia előkészítését, ennek eredményeként jelent meg a *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen* című tanulmánykötet (Fóris–Bölcskei 2019a). Terminológiával, fordítással, dokumentációval és tartalommenedzsmenttel kapcsolatos kutatásokat végzett, illetve a terminológia elveivel és alkalmazásával kapcsolatos publikációkat jelentetett meg; folyamatosan együttműködik a terminológiastratégiai kutatásokban és tervezésben más szervezetekkel (többek között az alább felsoroltakkal).

A Nyelvtudományi Kutatóközpontban 2021-ben megalakult Terminológiai Kutatócsoport. 2021 és 2023 között az „ELKH Kiemelt pályázat SA52/2021: Terminológia” című kutatási projekt keretében létrejött *A magyar terminológiastratégia kialakítása. Zöld könyv* című tanulmánykötet (Prószéky és mtsai. 2023). A terminológiastratégiai témájú zöld könyv tartalmazza a terminológia mint szakpolitikai terület legfontosabb általános és speciális, megoldatlan kérdéseit, rámutat a lehetséges megoldásokra, és kiemelten kezeli a terminológiai adatbázisok kérdéskörét, ezek között is egy nemzeti terminológiai adatbázis létrehozását. A kötetben található írások kérdéseket vetnek fel, és rámutatnak a lehetséges megoldásokra, egyúttal segítséget nyújtanak a cselekvési tervek és szakpolitikák megtervezésében és kialakításában.

Az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda (OFFI Zrt.) műhelye a jogi dokumentáció fordításával kapcsolatos terminológiastratégiai kérdéseket elemezte, és megoldási mintát mutatott a többnyelvű fordítói terminológiai adatbázisok készítéséhez (l. az ehhez kapcsolódó publikációkat, pl. Németh 2019; Tamás 2019, 2023b; Tamás–Szoták 2021).

A Károli Gáspár Református Egyetem ÁJK Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhelye (l. Rixer, 2016) esetében fontos feladat lehet a kormányzás területeit érintő jogi-közigazgatási terminológiastratégia kialakítása, továbbá a jog egyes tárgyköreiben már használatban levő stratégiák bemutatása, az információk és jó gyakorlatok közzététele, mivel a jogi-közigazgatási terület terminológiai kérdései egyaránt érintik a jogi szakembereket és a laikusokat. Ez a műhely a jogi-közigazgatási szaknyelv kérdéseivel több konferencia keretében foglalkozott, ezek között olyanokkal, hogy szükség van-e Magyarországon jogi-igazgatási szaknyelvjújtásra, valamint szükség van-e, és ha igen milyen módon, jogi-igazgatási terminológiastratégia kialakítására. (Az ehhez kapcsolódó publikációk a megjelentek a *Glossa Iuridica* folyóirat 2014/I/1, 2014/I/2 és 2023/X/3 számaiban, l. pl. Fóris 2023; Rixer 2023.)

¹ A tanulmány az MTA TMNP2023-1/2023. projektje támogatásával valósult meg; a kézirat 2024 májusában készült.

A Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat a Kárpát-medencei magyar nyelvészek kezdeményezésére a magyar nyelv határtalanítási folyamatát menedzseli. Számos köznyelvi és szaknyelvi, ezek között terminológiai kutatás és publikáció, szótárak készítése kapcsolódik a tagjai nevéhez (l. pl. Benő–Péntek 2023, Lanstyák 2023). A terminológiastratégiai projekt oktatásterminológiai szótár alprojektjén dolgoznak.

Számos európai országban építettek már nemzeti terminológiai adatbázist és/vagy terminológiai portált, az ezekről írott tanulmányokra és a munka során szerzett tapasztalatokra, továbbá a terminológiai szabványokra mi is támaszkodunk (l. pl. Bratanić–Ostroški Anić 2013; Nilsson 2017; B. Papp 2023; Fóris–Bölcskei 2019b; Sermann 2023; Tamás 2023a). A tervezett magyar terminológiai adatbázis bejegyzéseinek struktúrájáról is jelent meg előzetes tanulmány (Fóris–B. Papp 2020).

Jelen tanulmány célja a magyar nemzeti terminológiastratégia megvalósításának és az ennek részét képező *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* (MaNTA) tervezésének áttekintő bemutatása, de röviden foglalkozom az ehhez kapcsolódó egyéb tervekkel is, így egy magyar nemzeti terminológiai portál tervével.²

2. A magyar terminológiastratégia és a megvalósítási projekt

2.1. A terminológiastratégia projekt

A HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont az MTA TMNP2023-1/2023. „Magyar terminológiastratégia” címmel elnyert projektje keretében 2023 és 2027 között több olyan alprojektet fog össze, amelyek a magyar nyelv és a magyar nyelvi beszélők terminológiai háttértámogatását segítik elő. A vezető kutató (*principal investigator*) és a projektek vezetője (*project manager*) Prószéky Gábor, a Nyelvtudományi Kutatóközpont főigazgatója. Ez a projekt az MTA-nak „A Tudomány a Magyar Nyelvért Nemzeti Program” keretében indított egyik alprogramja (l. MTA web). Ezzel a programmal az MTA elsődlegesen a magyar nyelv digitális térben való kutatását kívánja támogatni.

A „Magyar terminológiastratégia” projekten belül több nagy alprojekt van betervezve, ezek egyike a *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* (MaNTA) alprojekt. Ehhez kapcsolódóan a továbbiakban először a magyar nemzeti terminológiai stratégia létrehozását, ütemtervét és megvalósítási tervét vázolom, majd ezt követően a *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* (MaNTA) alprojekt terveit mutatom be. Jómagam vezető tanácsadóként veszek részt az alprojektben, jelen tanulmányban saját ajánlásaimat/javaslataimat foglalom össze.

2.2. A magyar nemzeti terminológiai stratégia

2.2.1. A stratégia kialakítása

A magyar nemzeti terminológiai stratégia kidolgozásakor nemzetközi dokumentumokra és jó gyakorlatokra támaszkodtunk. A két fő forrásunk az UNESCO által 2005-ben kiadott terminológiastratégiai dokumentum (Infoterm 2005; magyar nyelven: Infoterm 2019), és a 2020-ban megjelent ISO 29383:2020 terminológiastratégiai szabvány volt. A szabvány alapján a terminológiastratégia olyan elvek és stratégiák összessége, amelyek egy adott szaknyelv vagy domén terminológiájának fejlesztéséhez és szabályozásához alapul szolgálnak.

² Tekintettel arra, hogy ez az írás egyfajta projektismertetés, a szokásosnál több hivatkozás szerepel benne a saját és az e projektekben közreműködő közvetlen munkatársak publikációira. A Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis nevének rövidítését (MaNTA) a Fóris és mtsai. (2024) tanulmányban javasoltuk szerzőtársaimmal.

A terminológiastratégia kidolgozásának két fontos mérföldköve volt a 2018-ban tartott konferencia és a megjelent tanulmánykötet (Fóris–Bölcskei 2019a), továbbá a 2023-ban megjelent zöld könyv (Prószéky és mtsai. 2023). Mindkét kötetben a terminológia területén dolgozó neves kutatók foglalták össze a terminológia és a terminológiastratégia legfontosabb általános és speciális, megoldatlan kérdéseit, és rámutattak a lehetséges megoldásokra. Ezzel párhuzamosan számos konferencián és workshopon volt lehetőség a terminológiastratégiai kérdések megvitatására. A kutatásokban és megbeszélésekben a magyarországi nyelvészek mellett a határon túli régiók nyelvészei is bekapcsolódtak (l. pl. Benő–Péntek 2023, Lanstyák 2023). (A kelet-közép-európai nyelvi térségről és nyelvtervezésről lásd pl. Nádor 2023, a magyar nyelvi beszélők helyzetéről, a nyelvtervezés háttéréről l. Tolcsvai Nagy 2017.)

Alapvető egyetértés mutatkozott két fontos kérdésben: a terminológiastratégiai ajánlások (Fóris–Bölcskei 2019b: 157) (1. ábra) elfogadásában és ezek stratégiai célként való megjelenésében (l. Fóris–Bölcskei 2023; Fóris–Prószéky 2023); valamint a Terminológiai Koordinációs Központ létrehozásáról a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpontban (Prószéky 2023).

Magyar nemzeti terminológiai stratégia

- „A terminológiastratégiai tervdokumentum előkészítése érdekében vitaindító, középtávú (4-10 év) stratégiai tervdokumentum, úgynevezett „Zöld könyv” kiadása. (...)”
- Egy úgynevezett *terminológiastratégiai tervdokumentum* tervezet elkészítése.
- *Terminológiastratégiai tanácsadó testület* létrehozása.
- A terminológiastratégiai tervdokumentum tervezet elkészítése és közzététele nyomán érkezett visszajelzések alapján a részletes dokumentumok: *terminológiastratégiai tervdokumentum és program* elkészítése.
- *Magyar Nemzeti Terminológiai Portál* elindítása.
- *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* megtervezése, költségigényének, személyi és eszközfeltételeinek kidolgozása.”

(Fóris–Bölcskei 2019b: 157)

1. ábra: Terminológiastratégiai ajánlások/célok

A terminológiastratégiai célok (l. 1. ábra) közül többet már sikerült is megvalósítani:

- elkészült a vitaindító, középtávú (4–10 év) stratégiai tervdokumentum, az úgynevezett „Zöld könyv” (Prószéky és mtsai. 2023);
- létrejött a Terminológiastratégiai Tanácsadó Testület (TTT).

Más célok megvalósítására megtörténtek az első lépések, ezek:

- *terminológiastratégiai tervdokumentum tervezet* elkészítése;
- *terminológiastratégiai tervdokumentum és program* elkészítése;
- *Magyar Nemzeti Terminológiai Portál* elindítása;
- *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* megtervezése, költségigényének, személyi és eszközfeltételeinek kidolgozása.

A 2023-ban indult projekt keretében kitűzött célok már bővültek a stratégiában tervezetthez képest (többek között egy oktatásterminológiai szótár és egy szakszótári bibliográfia alprojekttel).

Mind az UNESCO irányelvek, mind az ISO 29383:2020 szabvány szerint a terminológiastratégiának négy fázisa van: előkészítés; kialakítás; megvalósítás; és a terminológiai infrastruktúra fenntartása (fenntartható működtetése és a terminológiastratégia mechanizmusainak adaptálása). Ezek a fázisok többnyire nem egymás utáni sorrendben valósulnak meg, hanem egymással átfedésben vagy párhuzamosan, ezért projektmenedzsment módszerek alkalmazása szükséges, továbbá elengedhetetlen a stakeholderek közötti rendszeres konzultáció (pl. workshopok és konferenciák az érdekeltek részvételével).

A stratégia minden szakaszában nagyon fontos a *tervezési fázis*. A gondos projekttervezés elengedhetetlen a projekt sikeréhez, egyúttal a gondos tervezés teszi lehetővé a projektvezetőknek, hogy „ellenőrizzék a pontosan meghatározott feladatkiosztásokat, a projekten belül megvalósult anyagokat, valamint a fontos projektelemekhez kapcsolódó határidőket” (Infoterm 2019: 199). Az ajánlás szerint a „terminológiastratégia megvalósításának céljaira szabott projektmenedzsment szoftver nagy segítséget jelenthet a bonyolult folyamatok megtervezésében és ellenőrzésében” (i. m.).

2.2.2. Az ütemterv elkészítése

A stratégia tehát világosan van megfogalmazva, ismerjük az általános irányt és az elérendő célokat, és azt is tudjuk, miért szeretnénk ezeket megvalósítani. Mi következik ezután? Ütemtervet (*roadmap*) kell készíteni. Az ütemterv a stratégia végrehajtásának módszerét rögzíti vázlatosan, konkrétan a *hogyan* és *mikor* kérdésekre ad választ, megvalósítható tervekké, határidőkké és eredményekké alakítja a stratégiát.

Az ütemterv készítésének első fázisában széles körű tartalmi behatárolást célszerű készíteni. Az eszközökről (*tools*) három szinten kell dönteni: szoftver, hardver, felhasználói felület (UI) megválasztása és beszerzése. Az eszközöket oly módon érdemes kiválasztani, hogy azok a teljes projekt szükségleteit ki tudják szolgálni. Ennek érdekében célszerű egy szakértői csapat összeállítása, melyben az alprojektek megvalósítói is képviseltetik magukat, és rendszeres konzultáció az érdekeltek részvételével.

A tartalomról (*content*) szóló terv a projekt alprojektekre bontása, melynek során időbeli ütemtervet és arra vonatkozó durva becslést célszerű készíteni, hogy milyen főbb feladatok lesznek, milyen lesz a feladatkiosztás, milyen humán erőforrás szükséglet várható (pl. terminológusok, doménszakértők, számítógépes szakemberek), és hozzávetőlegesen hány munkaórában lehetséges a feladatok hatékony elvégzése.

2.2.3. Megvalósítási terv, kivitelezés

Az ütemtervben meghatározásra került, hogy milyen alprojektek indulnak, milyen határidőkkel. A kivitelezés lesz maga a projektmunka. Az ajánlás szerint (Infoterm 2019: 206–207) a megvalósítási tervnek az irányításra, a működésbeli és szervezeti tervezésre, továbbá a közzétételre és népszerűsítésre vonatkozó cselekvési tervet is kell tartalmaznia. A legfontosabb kérdés a működésbeli és szervezeti tervezés maradt.

Az egyes alprojektek megvalósítási tervét egyenként el kell készíteni, a feladatokat, határidőket, felelősöket, pénzügyi és humán erőforrás szükségletet pontosan megtervezve.

2.3. A Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis (MaNTA) alprojekt

2.3.1. A Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis (MaNTA)

A Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis (MaNTA) megtervezése és elindítása nagy erőforrásokat, tervezést, előkészítést igényel. A magyar szakszókincs összegyűjtése, terminológiai elveknek megfelelő feldolgozása, egységes struktúrájú adatbázisban történő közzététele sok lépésből álló, nyelvészek és szakemberek együttműködését megkövetelő feladat. Várható haszna, hogy az adatbázis hozzájárul a magyar szakszókincs *egyesítéséhez* (harmonizációjához), ezzel megalapozza a későbbi *egyesítési* (szabványosítási) lehetőségeket, támogatja a magyar nyelvű szakszövegek írását és feldolgozását, a fordítást, és elősegíti a magyar szakszókincs kutatását. Jelentős alapot és segítséget nyújt a lexikára vonatkozó nyelvészeti és szaktudományos kutatások előmeneteléhez, az intézményi, vállalati, kereskedelmi célú szakszótárak és terminológiai adatbázisok készítéséhez, illetve a tankönyvek írásához.

A MaNTA megtervezéséhez olyan struktúra előkészítése szükséges, amely lehetővé teszi a tárgykörök (domének) szerinti, a nyelvek szerinti és a régiók szerinti szegmentálást is. A struktúrát célszerű úgy megtervezni, hogy a kiinduló nyelv a magyar nyelv legyen, és ehhez megfelelő számú idegen nyelven lehessen a terminológiai adatokat hozzárendelni (pl. angol, német; szlovák, román, horvát, ukrán stb.; esetleg beás és lovári). Egy ilyen jellegű struktúra kialakítása, a megfelelő terminológiakezelő szoftver kiválasztása és beszerzése, valamint a projekt igényeihez történő adaptálása elősegítené, hogy az összes alprojekt ugyanabban a rendszerben működhessen, és lehetőség legyen az adatok cseréjére és összekapcsolására.

A magyar nemzeti terminológiai stratégiáról felvázolt részből már kitűnt, hogy a MaNTA alprojekt tervezését és megvalósítását számos korábbi tervezési és egyeztetési lépés kellett, hogy megelőzze. Láttuk azt is, hogy az alprojekt elindításakor már kell, hogy legyen egy elnagyolt képünk és tervünk a tartalmáról és a kivitelezés során használható eszközökről.

Fontos, hogy már a projekt indításakor megszülessék a döntés arról, hogy milyen eszközöket használunk az alprojektek kivitelezése során, vagyis milyen szoftvert, hardvert, és felhasználói felületet (UI) választunk, ugyanis az adatbázis részleteinek tervezése csak erről a bázisról tud elindulni. Többek között tudnunk kell válaszolni arra a kérdésre, hogy a szerveren, ahová kerül majd a rendszer, megvannak-e a minimális hardver- és szoftverkövetelmények, amelyek szükségesek a terminológiakezelő szoftver futtatásához; kinek a tulajdona lesz az adatbázis, kinek a tulajdonában lesz a szerver; hogyan lehet biztosítani a folytonosságot, vagyis a projekt befejezése után mi történik az összegyűjtött adatokkal, lesz-e lehetőség az adatbázis további fejlesztésére.

Jelen állás szerint az előkészítéshez szükséges további feladatok például:

- szakértői csapat felállítása (adatbázis-szerkezet szakértő, terminológiai munka szakértő, informatikusok, szoftverfejlesztők, webfejlesztők);
- a használni kívánt szoftver kiválasztása (szakértői csapat);
- a szoftver implementálása és bevezetése (ez sok munka és idő; szakértői csapat);
- a rendszer felállítása az MTA vagy a Kutatóközpont szerverén (belső kolléga, informatikus);
- az adatbázismezők (bejegyzések struktúrájának) megtervezése a szoftver adta lehetőségek figyelembevételével (szakértői csapat);
- felhasználói felület (UI) kialakítása [csak akkor, ha XML-alapú megoldással dolgozunk] (belső kolléga, informatikus/webfejlesztő);
- az első bejegyzések elkészítése és kialakítása, tesztelési céllal (szakértői csapat és informatikus);
- az adatbázison dolgozó kollégák képzése, betanítása;
- szerkesztési kézikönyv írásának megkezdése.

A MaNTA tervezéséről csak egy rövid áttekintést nyújtottam. A tervezés részletkérdéseivel, például annak mérlegelésével, hogy milyen célközönség számára készül az adatbázis; illetve hogy milyen legyen az adatbázis struktúrája, az adatkategóriák felépítése, a felhasználói felü-

lete, vagyis milyen technológiai követelményeknek kell megfelelnie, milyen informatikai háttérstruktúrára van szükség, és milyen szempontokat érdemes figyelembe venni a szoftveres keretrendszer kiválasztásakor, más tanulmányokban foglalkozunk részletesen (l. Fóris és mtsai. 2024; Fóris–Somogyi 2024).

2.3.2. Magyar nemzeti terminológiai portál

Külön alprojektnek tekinthető a *terminológiai portál* készítése, amely egy, a terminológia téma köré felépített honlap, a téma szempontjából fontos linkek gyűjteménye. A portál feladata a tudástársadalom, a multikulturalitás és a multilingvalizmus támogatása oly módon, hogy biztosítja és elősegíti a terminológiai adatokhoz való hozzáférést, azért, hogy a határokon belül és a határokon túl élő nyelvhasználók egyaránt gyorsan és könnyen hozzáférhessenek az ellenőrzött terminológiai adatokhoz. A terminológiai portált a tervek szerint a Kutatóközpont weboldalán keresztül lehet majd elérni. A portál terminológiai adatokkal való feltöltése folyamatosan történhet. A portál létrehozásának célja, hogy azon minél több a magyar terminológiával kapcsolatos fontos adat, adatbázis, bibliográfia közvetlenül vagy kapcsolódó linkeken keresztül elérhető legyen. Így mások mellett e portálról elérhető lesz a MaNTA, a TERMINI oktatás-terminológiai szótár és a szakszótári bibliográfia is. A portál indításakor az alábbi, korábban már elkészült dokumentumokat fel lehet rá tenni: Zöld könyv (Prószéky és mtsai. 2023), valamint a *Terminológiastratégiai bibliográfia* (négy részes, Excel táblázatban, kattintható linkekkel) (l. Fóris és mtsai. 2023). Ezen túl további anyagok gyűjtése és közzététele szükséges. Fontos, hogy a portálon jól látható helyen legyen megjelölve, hogy aki szeretne adatokkal, információkkal hozzájárulni a portál anyagának a bővítéséhez, az kinek és milyen módon tudja elküldeni az információkat (a kapcsolattartó neve, e-mail címe, esetleg a feltöltés helye és módja).

2.3.3. Metakereső létrehozása

Felvetődött még a projektmegbeszélések során egy olyan metakereső létrehozása, amely alkalmas volna arra, hogy a már meglévő terminológiai adatbázisokban megtalálja a terminusokat.

Ennek kapcsán az egyik kérdés, hogy vannak-e olyan létező, egymással összeköthető terminológiai források, amelyek nyíltan (és ingyenesen) felhasználhatók (a szerzői és adatvédelmi jogokra is tekintettel); másodsor van-e elegendő adatbázis és ezekben elegendő terminológiai adat. Az elkészült terminológiastratégiai bibliográfiából látható (Fóris és mtsai. 2023: 347–348), hogy mindössze huszonkettő olyan adatbázist, illetve online glosszáriumot sikerült találni, amelyek tartalmazznak magyar nyelvű terminológiai adatokat, ezek egy része európai uniós adatbázis vagy glosszárium, más részük kisebb anyagot tartalmazó, egyetemek vagy más szervezetek által közzétett online glosszárium.

Az EU-s adatbázisok anyaga nyíltan felhasználható, a pontos felhasználási és adatvédelmi információk az adatbázisok információi között megtalálhatók. Fontos információ, hogy a közelmúltban elkészült már egy olyan metakereső, amely az EU jogi korpuszában és az *IATE terminológiai adatbázisban* biztosít összetett keresési lehetőséget: ez a *Juremy* online adatbázis (juremy.com).

Az arról való döntéshez, hogy az adott körülmények között érdemes-e létrehozni egy olyan metakeresőt, amely terminológiai adatbázisokban való keresésre alkalmas, hasznos volna létrehozni egy olyan szakértői csoportot, akik megvizsgálják a feltételeket, és rendszeres megbeszéléseken tisztáznák a részleteket. A terv mellett szólhat, hogy jelentős könnyebbséget jelentene, ha már meglévő adatbázisokban lehetne egyetlen helyen keresni; ellene szólhat, hogy alig van olyan terminológiai adatbázis, amelynek az anyagát fel lehetne ilyen célra használni.

3. Összefoglalás

A tanulmányban először a magyar nemzeti terminológiai stratégia előzményeit, létrehozását, ütemtervét és megvalósítási tervét vázoltam, majd ezt követően a *Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis* (MaNTA) alprojekt terveit mutattam be. Váztam a MaNTA induló szakaszában szükséges feladatokat és teljesítéshez szükséges feltételeket, ismertettem a terminológiai portál és egy metakereső esetleges létrehozásának előnyeit és hátrányait.

Rámutattam, hogy a tervezés fázisa nagyon lényeges szakasz, a MaNTA tervezése és megvalósítása során pedig rendkívül fontos a szakértői csapat felállítása, a véleménycsere és a rendszeres érdemi konzultáció biztosítása; a terminológiastratégiai kérdések, feladatok és problémák megvitatására pedig lényeges a stakeholderek közötti rendszeres konzultáció. Az egész tervezés során lényeges annak szem előtt tartása, hogy a MaNTA hosszú távú létezése és fejlesztetősége biztosítva legyen.

Irodalom

- B. Papp Eszter 2023. A terminológiastratégia kérdései Európában. In: Prószéky Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – Bölcskei Andrea – B. Papp Eszter – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiastratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 39–56. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.4>
- Benő Attila – Péntek János 2023. A terminológiastratégia szintjei és feltételei Erdélyben. In: Prószéky Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiastratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 237–252. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.12>
- Bratanić, Maja – Ostroški Anić, Ana 2013. The Croatian National Termbank STRUNA. *Coll. Antropol.*, 37/3: 677–683.
- Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea (összeállította) 2023. Válogatott terminológiastratégiai bibliográfia. In: Prószéky Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiastratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 331–348. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.16>
- Fóris Ágota – Bölcskei Andrea (szerk.) 2019a. *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. L'Harmattan – OFFI Zrt., Budapest. <https://www.offi.hu/offi-akademia/kiadvanyok/terminologiastrategiai-kihivasok-a-magyar-nyelvterületen>
- Fóris Ágota – Bölcskei Andrea 2019b. Ajánlások a magyar terminológiastratégiahoz. In: Fóris Ágota – Bölcskei Andrea (szerk.): *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. L'Harmattan – OFFI Zrt., Budapest. 140–164.
- Fóris Ágota – Somogyi Zoltán – B. Papp Eszter 2024. Magyar nemzeti terminológiai adatbázis tervezése. Általános kérdések. *Alkalmazott Nyelvtudomány* megj. alatt.
- Fóris Ágota – Somogyi Zoltán 2024. A magyar terminológiastratégia megvalósítása. A szoftveres keretrendszer kiválasztásának szempontjai a Magyar Nemzeti Terminológiai Adatbázis tervezése során. *Glossa Iuridica* megj. alatt.
- Fóris Ágota 2023. A terminológiastratégia szempontjai a jogi-közigazgatási területen. *Glossa Iuridica* 10/3: 35–64. DOI: <https://doi.org/10.55194/GI.2003.3.2>
- Lanstyák István 2023. Nyelvmenedzselés-elmélet és terminológia. In: Prószéky Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiastratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 253–276. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.13>
- Nádor Orsolya 2023. *A kelet-közép-európai nyelvi térség*. L'Harmattan – KRE, Budapest. <https://doi.org/10.56037/978-963-646-068-6>
- Németh Gabriella 2019. Jogi és közigazgatási terminológiai fejlesztések az állami fordítószerződésben. In: Fóris Ágota – Bölcskei Andrea (szerk.): *Terminológiastratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. L'Harmattan Kiadó – OFFI Zrt., Budapest. 24–30.
- Nilsson, Henrik 2017. *Trendencies in terminology*. Elhangzott: A SLOVKO 2017 – 9th International Conference: NLP, Corpus Linguistics, Terminology, e-Terminology konferencián 2017. október 26-án, Pozsonyban. Letöltés: <https://korpus.juls.savba.sk/~slovko/2017/Nilsson-Henrik-TNC-SLOVKO2017.pdf> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)

- Prószék Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.) 2023. *A magyar terminológiasztratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023>
<https://nytud.hu/kiadvany/a-magyar-terminologiasztrategia-kialakitasa-zold-konyv>
- Prószék Gábor 2023. Előszó: a Terminológiai Koordinációs Központ létrehozásának előkészítése. In: Prószék Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiasztratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 5–7. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.1>
- Rixer Ádám 2016. A Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely. *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás* 3/3: 80–91.
- Rixer Ádám 2023. Szükség van-e Magyarországon jogi-igazgatási szaknyelvújításra? Gondolatok egy kutatás margójára. *Glossa Juridica* 10/3: 9–31.
- Sermann Eszter 2023. A terminológiai munkafolyamatok szempontjából releváns ISO-szabványok. In: Prószék Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – Bölcskei Andrea – B. Papp Eszter – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiasztratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 279–300. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.14>
- Tamás Dóra Mária – Szoták Szilvia (szerk.) 2021. *Terminológiasztratégia és jogi alapterminusok a szomszédos országok nyelvén*. OFFI Zrt., Budapest.
<https://www.offi.hu/offi-akademia/kiadvanyok/terminologiasztrategia-es-jogi-alapterminusok-a-szomszedos-oroszagok-nyelven>
- Tamás Dóra Mária 2019. *Bevezetés a jogi terminológiába a terminológus szemüvegén át*. ELTE Eötvös Kiadó – OFFI Zrt., Budapest. (2. kiadás)
<https://www.offi.hu/offi-akademia/kiadvanyok/bevezetes-a-jogi-terminologiaba-a-terminologus-szemuvegen-at>
- Tamás Dóra Mária 2023a. A terminológiai adatbázisok mint a terminológiasztratégia eszközei. In: Prószék Gábor (főszerk.) – Fóris Ágota – B. Papp Eszter – Bölcskei Andrea – Lipp Veronika (szerk.): *A magyar terminológiasztratégia kialakítása. Zöld könyv*. Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest. 57–74. DOI: <https://doi.org/10.18135/term.2023.5>
- Tamás Dóra Mária (szerk.) 2023b. *Terminológiasztratégia és jogi alapterminusok holland, orosz, spanyol, portugál nyelven*. OFFI Zrt., Budapest. <https://www.offi.hu/node/288>
- Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) 2017. *A magyar nyelv jelene és jövője*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Források

- Infoterm 2005. *Guidelines for Terminology Policies. Formulating and implementing terminology policy in language communities*. UNESCO, Paris.
- Infoterm 2019. Terminológiai politikai irányelvek. A terminológiai politika kialakítása és megvalósítása különböző nyelvközösségekben. (Ford.: Somogyi Zoltán, lektorálta: B. Papp Eszter.) In: Fóris Ágota – Bölcskei Andrea (szerk.): *Terminológiasztratégiai kihívások a magyar nyelvterületen*. L'Harmattan – OFFI Zrt., Budapest. 167–218.
- ISO 29383:2020 Terminology policies — Development and implementation
- Juremy – The Search Tool for EU Translation (készítette: Palotai-Torzsás Tímea). juremy.com
- Lőrincz Lajos Közjogi Kutatóműhely (KRE ÁJK).
<https://ajk.kre.hu/index.php/kutatas/kutatomuhelyek/lorincz-lajos-kozjogi-kutatomuhely.html> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)
- MTA web = Bemutatkozik az MTA Tudomány a Magyar Nyelvért Nemzeti Programja – Videón a közgyűlési tanácskozás. 2024. május 27.
<https://mta.hu/kozgyules2024/az-mta-nemzeti-kutatasi-programok-bolcseszettudomanyi-alprogramjai-videon-a-kozgyulesi-tanacskoz-as-113706> (Hozzáférés: 2024. 05. 30.)
- Országos Fordító és Fordításhitelesítő Iroda (OFFI Zrt.) kiadványai.
<https://www.offi.hu/offi-akademia/kiadvanyaink> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)
- Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat. <https://termini.nytud.hu/> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)
- Terminológiai és Kommunikációs Kutatócsoport (KRE BTK, TERMIK).
<https://btk.kre.hu/index.php/2015-12-05-09-31-20/kari-kutatocsoportok/824-terminologiai-kutatocsoport-terminik.html> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)
- Terminológiai Kutatócsoport (HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont).
<https://nytud.hu/kutatocsoport/terminologia-kutatocsoport/kutatasi-terulet> (Hozzáférés: 2024. 05. 20.)

Fóris, Ágota

The implementation perspectives of the Hungarian terminology strategy

The aim of the study is to present an overview of the implementation perspectives of the Hungarian national terminology strategy and the planning of the Hungarian National Terminology Database (MaNTA). The study briefly describes the background of the MaNTA project, the establishment of the terminology strategy, and proposes the need to create a detailed roadmap and implementation plan. It then outlines the purpose of the work, the current tasks, and finally summarizes the main tasks to be undertaken.